

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
Megjelenik minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . 4 frt. | Félévre . . . 2 frt.

Az „Erdélyi Gazda” előfizetőinek a „Méhészeti Közlöny” is megküldetik ingyen.

Az erdélyi gazdasági egylet tagjai a „Méhészeti Közlöny”-nyel együtt ingyen kapják.

Az erdélyrészi méhészegylet tagjai egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 krral fizethetnek elő.

Külön a „Méhészeti Közlöny”-re előfizetni nem lehet.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZÁM.

Ide intézendők egy a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések, valamint az előfizetések és hirdetési pénzek is.

Hirdetések és melléletek a legolcsóbb árak mellett vétetnek fel.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM.

Előfizetési felhívás.

Körültekintés. Sz. P.-től.

A trichina honi szereplése. Dr. Szaniszló Alberttől.

A lóistállókról G-k.

Az erdei vadak honosításáról.

Szakirodalom.

Falusi gazda naptára 1892-re.

Vegyes közlemények.

Helyreigazítás. Bejelentett állatok. Üzlet áthelyezés. Adakozási felhívás az „Eötvös-alap”-ra. Gyakorlati tanfolyam állatorvosoknak. Elő sertések és szarvasmarháknak Németországba való bevitele. Száj- és körömfájás miatt elrendelt óvintézkedések Az orosz buzakiviteli tilalom. A vas összeforrasztása hideg állapotban Kovácsolt vasnak összeforrasztása vörösen izzó állapotban. Hányszor etessük a tyukokat? Silányabb talajú hegylejtőknek szelid gesztenyefákkal beültetése. Az elvetett magoknak egerek és madarak elleni megvédése. Tíz kávészabály. A lótetű kitisztítása.

Piaczi értesítő.

Nyiltér.

Előfizetési felhívás

az

ERDÉLYI GAZDA

általános mezőgazdasági hetilap

1892. évi folyamára.

Innet-onnat egy éve lesz, hogy az *Erdélyi Gazda* jelenlegi alakja, beosztása és irányával pályafutását megkezdette.

Az olvasóink részéről gyakorta nyilvánított elismerés hinnünk engedi, hogy sikerült célunkat legalább megközelíteni.

Ez buzdítól szolgál a jövőre és mi fokozott munkássággal törekedni fogunk, hogy az *Erdélyi Gazda* szellemi színvonalát hova tovább emeljük és benne olyan olvasható nyújtunk, a melyből minden gazda okulást merithessen.

Az *Erdélyi Gazda* jövőre is megtartja gyakorlati irányát, felöleli a mezőgazdaság minden ágát és különös tekintettel leend az erdélyi viszonyokra.

Előfizetési ára:

egész évre . . . 4 frt

fél „ . . . 2 „

Mutatvány-példányt megkeresésre készséggel és ingyen küldünk.

Kérjük olvasóinkat, hogy ismeretkörükben lapunkat ajánlani s részére új előfizetőket szerezni sziveskedjenek és pedig kérjük annyival inkább, mert az anyagi eszközök gyarapodtával emelhetjük leginkább ennek tartalmát.

A jövő évfolyamra már most előfizetőknél ezen évben még megjelenő összes számokat is ingyen megküldjük.

Az ERDÉLYI GAZDA kiadóhivatala.

Körültekintés.

(A természet nagy mester. Az amerikai sertéshus behozatalának kísérlete. Magyarország sertéskivitele Ausztriába és Németországba. Monarchiánk és Európa cukorkivitele Amerikába. A gazd. egyletek föladata.)

Az ember kombinál, számít, de a természet bölcsességét soha utól nem érheti. Igazi példa erre a most folyó őszi. Vagy föl nem ültette-e a legöregebb és legtapasztaltabb gazdákat is ennek időjárása? Az a gazdai közmondás, hogy: „Ősszel porba vess”, valamint hogy: „Késői vetésed sikerültél fiad ne tudja meg”, ez egyszer úgy látszik elveszítette jelentőségét, mert azok, a kik porba vetettek ezen az őszi aligha rosszabbul nem járnak, mint azok, a kik — mondhatni — csak imént szórták a talajba vetőmagjukat.

De hát azért ez mégis csak kivétel marad a szabály és a természet rendje alól és megjárna az a gazda, a ki jövőre ezt tartaná zsinórmértékül, mert a természet most csupán mulasztását pótolta, a melyet a gazda még saját előnyére kihasználhatott és épen ebben nagy mester a természet, hogy a saját mulasztását az emberiségének javára tudja pótolni, a míg a hanyag gazdát mulasztásában vajmi ritkán segíti sikerhez.

Hála istennek, hogy legalább ennyire vagyunk, mert most már alig hihetjük, hogy legyen gazda széles Magyarországon, a ki a vetését el nem végezte volna. Sőt nagy része már zöld is a vetéseknek. Így legalább megszabadult az ország egy nagy aggodalomtól, a melyet a jövő évi rosz termés-kilátások okoztak és plane ha ilyen enyhe, nedves marad az idő még legalább egy pár hétig, még általános jó termésre is lehet kilátásunk és tán csak nem jutunk Oroszország sorsára.

Egyébként soha sem fogyunk ki az ijedelmekből, legalább gondoskodnak arról a kormányok is.

Ujabbán arról van szó, hogy engedjék meg az amerikai sertés- és marhahusnak behozatala az *Osztrák-Magyar Monarchiába* recompensatióképen azért, hogy Monarchiánk meg több cukrot vihessen ki Amerikába.

Tudva van, hogy az amerikai disznók husa nagy mértékben trichines. Állítólag Amerika ujabbán kitünő állategészségügyi intézkedéseket léptetett életbe s ezek által gátat vetett a trichines hus kihozatala elé, mégis csak közelebről történt, hogy Németországban egy egész nagy — Amerikából érkezett disznóhus-szállítmányt trichinesnek találtak és azt elkobozt k.

Ennek daczára kormányunk kérdésére az országos közegészségügyi tanács az amerikai sertéshus behozatalát megengedhetőnek véleményezte; minélfogva nem lehetetlen, hogy az meg is engedtetik.

No nesze neked magyar gazda. Gondoskodnod rólad, hogy ne csak éhen ne halj, hanem hogy fuladj bele saját sertéseid zsírjába. Amerika eddig csak gabonád értékét nyomta le, de azzal legalább csak a külföldi piacokon kellett versenyt kiállanod; jövőre azonban, ha a behozatali engedély ténynyé válik, hazulról még mozdulnod sem lehet sertéseiddel, mert az amerikai gyárilag vágott és dolgozott trichines sertéshus itthon, saját portádon fogja megsemmisíteni sertéseid után az eddigiekhez képest, jövőre is remélt jövedelmedet, minthogy az ide hozva is olcsóbb leend, mint a tied.

Az országos közegészségügyi tanács majd gondoskodni fog, hogy a benna rejülő trichinák az osztrák-magyar ember izmaiba ne juthassanak előidézni az irtózatos és legtöbbszörre halálos kimenetelű fonalóc (trichinosis) kórt.

Miben is rejlik csak a veszedelem lényege sertéstenyésztésünkre nézve? Abban, hogy Magyarország sertéskivitele eddig — a legközelebbi adatot, a múlt évit véve — tett 816,029 drbot, 52.297,000 frt értékben; a miből Ausztria csupán egymaga 684,233 darabot fogyasztott, 43.859,335 frt értékben; úgy hogy a Magyarországból kivitt összes sertéseknek csupán 15%, vagyis 120,795 drb. vitetett Németországba.

Ha azonban az Ausztriával közös vámterületre az amerikai sertéshus behozatik, nyilvánvaló, hogy ez a magyar sertést nagy részben vissza fogja szorítani és az ez utáni jövedelemtől a magyar gazda elesik.

Történni fog pedig ez azért, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia meg viszont több cukrot vihessen ki Amerikába, a mely cukorkivitelből azonban csupán Ausztriának leend haszna. Mert azt csak nem fogja képzelni bárki is, hogy Magyarország cukorkivitelével excelszalhat, midőn a hazai gyártmány a saját szükségletünket sem képes fedezni.

Hiszen a Monarchiának eddigi évi összes cukorkivitele Amerikába 1.577,244 dollár (1 dollár = 2 frt) s Európa összes államainak kivitele is csak 18, millió dollár értéket tett ki; úgy, hogy Európa valamennyi államának eddigi évi összes cukorkivitele sem tesz ki akkora értéket, mint Magyarország egyetlen évi sertéskivitele. Monarchiánk, vagy jobban mondva egyedül Ausztriának a maga mintegy 3 millió

frnyai értékű kivitele pedig elenyésző csekélység és csekélység maradna még akkor is, ha ennek három, vagy négyszeressére emelkednék a kivitel — a mi képtelenség. — azzal az óriási veszteséggel szemben, a mely az amerikai sertéshus behozatala folytán, Magyarországot sertéstenyésztésében sújtaná.

Ez is egyik megnyilatkozása az Osztrák testvérek Magyarország iránti jóakarátának, a kik az áldott vámközösségnél fogva elég nagylelkűek Magyarországnak esetleg 15–20 millió frt kárt okozni azért, hogy saját maguknak 1–2 millió frt netáni több jövedelmet helyezzenek kilátásba.

És minthogy a jelek arra mutatnak, hogy a magyar kormány ezen törekvéshez való hozzájárulását meg nem tagadta, a gazdaközösségen van a sor, hogy az ellen tiltakozzék és ennek tényé válását megakadályozza. A gazdasági egyletek főadata, hogy hallassák ezzel szemben tiltakozó szavukat és beigazolják, hogy a szabad társulás elvén létrejött számot tevő testületek.

Teljes meggyőződésünk, hogy az *erdelyi gazdasági egylet*, mint a Királyhágón innen vezérszerepet vivő, szót emelend az ellen és ebben követni fogják őt a megyei gazdasági egyletek is. De nem kevésbbé hiszük, hogy az *orsz. magyar gazdasági egylet*, hazánk ezen legtekintélyesebb testülete, szintén nem fog késni, mint nem késett soha, ha a magyar mezőgazdaság érdekeinek veszélyeztetéséről volt szó, hogy annak elhárítása végett, tekintélyét latba vesse.

Sz. P.

A trichina honi szereplése.

A mióta Németország az amerikai sertéshus bevitelét megengedte és az Osztrák-Magyar monarchia kormányai is a behozatal engedélyezésének eszméjével foglalkoznak; legutóbb pedig, hogy az országos közegészségügyi tanács pláne a behozatal megengedése mellett nyilatkozott, időszerű a trichinával foglalkozni, mint az amerikai sertéseknek „trichinosis” nevű, — az emberre is átszármazó betegsége okozójával, hogy ezen veszedelemről idejében tájékozva legyünk.

A trichináról dr. Szaniszló Albertnek, a kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézet kitűnő tanárának, a földm. ministerium hivatalos lapjában a „Földművelési Értesítő”-ben egy tudományos, de nagy gyakorlati jelentőséggel és értékkel bíró czikke foglaltatik, melyet az alábbiakban egész terjedelmében közlünk.

A trichinát Hilton fedezte fel 1832-ben s Owen írta le tüzetesebben 1835-ben, (Trichina spiralis. Magyarul izomi fonalócnak, pödörded fonalócnak mondják.) Hazánkban — tudomásom szerint — két tudós foglalkozott vele, t. i. Dr. Szabadföldy és Dr. Genersich, régebben bpesti o. assistens, jelenleg kolozsvári o. tanár.

Szabadföldy buvárkodása arra az időre esik, a mikor a külföldön is sokan foglalkoztak e tárggyal; különösen Zenker, Virchow és Lenekart. A még fiatalon elhunyt (katonaeorvos) Szabadföldynek buvárkodásai egereken s patkányokon történtek, eredményük valami trichinához hasonló féreg volt, de magát a keresett trichinát ő nem találhatta meg. Arról a féregről, a mit ő trichinának nézett, Margó ki-mutatta, hogy nem az.

Jóval szerencsésebb volt Genersich, a kőről elmondhatjuk, hogy az egyetlen Dolinger-Navratil-féle esetet nem számítva, (Orvosi Hottalap 1875), a melynek körülményeit én nem ismerem, csakis ő, t. i. Genersich talált Magyarországon trichinákat s mindazon trichinák, a

melyek hazánkban előkerültek, egytől-egyig a Genersich kezein mentek keresztül.*) Ő talált trichinát ez ideig 2 emberben; 183 patkány (Mus decumanus) közül 10-ben. Sertéshusban Magyarországon sem ő, sem más még eddig nem kapott trichinát.

Az első trichinás emberi hullát (30 év körüli nő) Genersich 1867-ben boncolta a bpesti Rókus-kórházban, a mely boncolásnál e sorok írója is, (mint akkor még egyetemi tanuló (jelen volt. A második trichinás hullát (65 éves férfi) Genersich Kolozsvárt boncolta 1891-ben.

Ez utóbbi eset indította Genersichet arra, hogy trichina keresésre induljon s hogy a trichinával etetési kísérleteket tegyen s egyáltalában a tárgyat újból tanulmánya tárgyává tegye.

Mielőtt ezen tanulmányok eredményéről itt szólnék, előrebocsájtom pár szóval a trichina fejlődési és infekcionális viszonyait.

Ezen féregnek fiatal alakjai betokolva vannak az ember, disznó, patkány, esetleg más emlős állatok húsában, a hol oly tömegtelen számban fordulhatnak elő, hogy egy-egy morzsácskányi husban esetleg 10–20 példány is kapható. Szabad szemmel nézve, legfeljebb csak apró porszemnyiek ezen tokok s különösen szembeötlenek akkor, ha már el vannak meszesedve; ilyenkor t. i. a fehér szín árulja el őket. A biztos fölismerés azonban csak mikroszkoppal történhetik s ezzel nézve észrevehető, hogy a tok a kis féreg pödördeden (spiralis) fekszik. — Ha ezen kis férgek helyben maradnak, akkor sohasem lesz belőlük szaporításra képes, ivarérett féreg, hanem elmeszesedik a tok s előbb vagy később elhal a bentülő féreg is. Ha azonban az ember megeszi a trichinás disznóhúst, akkor a gyomorban a tok feloldódván, a szabadabbá lett férgek a vékonybélbe kerülnek, ivaréretté lesznek (him 1 5 mm., nőtény 3 mm. h.) párzanak s a nőtények (eleven tojók) új fiatal nemzedéket létesítenek. E nemzedék a belek falain áthatolva, szétmászik (vagy vitetik) a test különböző izmaiban s itt magát egyenként betokolja. A féreg ezen vándorlásával együtt jár az ember megbetegedése is, (többnyire tifuszszerű tünetek) a melynek mértéke attól függ, hogy az illető sokat vagy keveset evett-e a férgekől?

Az ember tehát disznóhús által jut a trichina-betegséghez; a disznó pedig egy-egy elhullott patkány megevése útján kapja a trichinákat; a patkány pedig — mely állatot a trichinák eredeti forrásának, eredeti gazdájának kell tekintenünk — oly módon jut hozzá, hogy őket, köztudomásúlag, egymást is felfalják.

Hazánkban az ember trichin betegsége rendkívül ritkaság s miként fentebb láttuk, összesen csak 2–3 eset észleltetett; s ezen egyének sem trichina miatt, hanem más okokból (az egyik önmérgezés, a másik tuberkulózis, a harmadik esetről nem tudok) haltak s csak halál után, a boncolásnál lett a trichina jelenléte konstatálva. Hogy Németországban sokkal több eset fordul elő, mint nálunk, ennek két oka van. — Mi magyarok a disznóhúst is csak jól sütvé-fözve szoktuk enni; a sütés főzés pedig megöli a férgeket. Ellenben Németországban s egyáltalában külföldön nyers sonka, különböző nyersen vagy félnyersen használatos vurstok divatoznak. — A másik körülmény, a mi még itt számba jő, az, hogy nálunk sokkal kisebb arányban jutnak a sertések gyárak moslékjához, hulladékához s ezzel együtt az ebbe bele-döglött patkányokhoz.

Most visszatérek Dr. Genersich ide vonatkozó vizsgálataihoz és kísérleteihez.***) Ő vizsgált patkányokat trichinára, tett etetési kísérleteket különböző állatokkal s ugyanez álla-

*) E sorok írója az elmúlt nyáron átvizsgálta 10 patkányt; de azokban, bár minden patkány vizsgálására két napot fordított, egyetlen trichinást sem kaphatott.

**) Dr. Genersich: Gyógyult trichinosis esete. Erd. muz. egyet. orv. term. tud. értesítő 1891. — Dr. Genersich: Adatok a trichinosis kórok tanához. Erd. muz. egyet. orv. term. tud. értesítő 1891.

toknál vizsgálta a bélesatorna nedveinek vegyhatását.

Megvizsgáltatott Kolozsvárt összefogott patkány 183; ezek közül trichinás volt 10 drb, tehát mintegy 5%. Magánházakban fogott patkány egy sem volt trichinás: a trichinás patkányok mindegyike malomból került. Ezen vizsgálatokból, legalább Kolozsvárra nézve konstatálható, hogy itt, leginkább a malmokban lévő patkányok képezhetik a sertések inficiálásának forrását.

A vizsgálatok egy második sora a különböző állatok bélesatorna nedveinek vegyi hatására vonatkozik. Itt természetesen főszerep a vékonybeleknek jut, mert azok, kivált azoknak felső részei képezik az ivaros trichinák tartózkodási helyét. E tekintetben a vizsgálatok következő eredményre vezettek. A béltartalom savi hatása legállandóbb és legkifejlettebb a madaraknál, főleg a ruczánál; a házi nyul és házi egérnél pedig ellenkezőleg, a béltartalom kiválóan alkalikus hatású; a sertés és patkány e tekintetben a madarak után jő, az ember pedig a házi nyul előtt áll, tulnyomóan alkalikus vékonybél tartalmával. A sertés és patkány vékonybél tartalma jóval savanyubb hát az emberénél, de nem annyira savanyu, mint a madaraké. A kutyaról már régen tudva van, hogy bélesatorna-nedvei kiválóan savi hatásúak.

Az etetési kísérletek azt igazolták, hogy a házi nyul igen fogékony a trichina betegség iránt s abban könnyen eldöglik; a kutya alig mutat fogékonyságot, a rucza pedig egyáltalán nem fogékony.

Az állatok ezen különböző magatartását valószínűleg a bélmedvek különböző vegyi hatása okozza. Ruczánál és kutyánál az erős savi hatás folytán, a bélben szabadabbá lett trichinák a vékonybelekbe tovább haladnak, vagy az egész bélesatornából is kitakarodnak, (rucza) mielőtt fiaikat ott lerakhatnák; vagy legalább kitakarodik a nagyobb rész, (kutya); így hát az állat vagy egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben betegszik meg. Házi nyulnál a vékonybél-tartalom kiválóan alkalikus levén, itt jó tér nyílik a férgek tovaszaporodására s ezért a nyul nagyon megbetegszik és el is döglik. Az ember bélmedveinek vegyhatására nézve, inkább a nyulhoz állván közel, érthető a nála egyszer-egyszer előforduló nagymérvű infekció és azzal járó súlyos betegség. Hogy pedig a sertés és patkány a trichina közvetítésére oly alkalmas állatok, ez is megérthető a bélmedvek vegyhatásáról mondottakból. E két állat, nem oly ellentálló, nem oly mentes, mint a kutya, vagy pláne a rucza; másfelől pedig nem is betegednek meg oly súlyosan, mint az ember vagy a nyul, hanem nagyobb mennyiségű trichina felvételét is megbirván, életben maradnak s husuk, kivált ismételt infekciók folytán, szerfelett megtelhetik trichinával.

Befejezősképen összegezzük a fentebb közölt gyakorlati tanácsokat:

Sertések patkány megevése útján juthatnak trichinához.

A miként Kolozsvárt találtattak trichinás patkányok, ugy bizonyára találkoznak olyanok másutt is, mihelyt megfelelő apparátussal indulnak neki a vizsgálatnak.

A kolozsvári tapasztalatokból kiindulva, feltehető, hogy fertőzött patkányok leginkább malmokban, gyárakban s más hasonló patkány gőczpontokon kaphatók leginkább.

A patkány irtása, már a trichinára való tekintetből is, minél nagyobb mértékben kívánatos.

Magyarországon ugyan még nem kaptak trichinás sertéshúst, a mi főleg a nálunk divó etetési és hizlalási eljárásnak lehet következménye, de nincs kizárva, hogy más sertés fajta tenyésztése esetén, vagy az eleség megváltoztatása folytán, itt is kerülhet egy-egy ezen élősd által megtámadott sertés.

Dr. Szaniszló Albert.

A lóistállókról.

Minden gazdának, a ki lovakat tart és tenyészt, gondoskodnia kell azoknak elhelyezéséről is, ép úgy mint saját magának és alkalmazott cselédeknek lakásáról.

Az okszerűség elve azt parancsolná, hogy lovainknak olyan elhelyezést adjunk, hogy azok ott kényelmesen és jól érezzék magukat, testi épségük veszélyeztetve ne legyen, mert használati lovaink csak úgy fejthetik ki a munkában teljes izom erejüket, ha a táplálékban való erő visszapótlás és az éjszakai pihenés kellően tágas és kényelmes istállóban történhet, a hol valóban jól kinyugodhatják magukat és a mellett egymásnak vagy önmaguknak bajt nem okozhatnak. Még inkább megkívánják a kellően tágas és kényelmes elhelyezést a luxus lovak, a melyek már természetüknél fogva is virgonczabbak, miért is még tágasabb helyet igényelnek az istállóban.

Épen ezért a lóistállók építésénél különféle dolgokra kell tekintettel lennünk, mert igen lényeges különbséget okoz, vajjon szelíd igás lovak, vagy ficzánkoló luxus lovak helyzetnek-e benne el?

A mezőgazda istállóját szűk térre szokta építeni, egyszerűen és olcsón. Bár az egyszerűségnek és olcsóságnak mi is barátai vagyunk, de annak már nem, hogy épen ott, a hol elegendő tér ingyen áll rendelkezésre és az anyag s az építés költségei is olcsóbbak, igen gyakran, az állatok számára az képest, olyan szűk és alacsony istállókat láthatni, hogy abban az állatok valósággal össze vannak préselve és egynek-egynek alig jut tized résznyi levegő ahhoz képest, mint a mennyi szükséges volna; az állatoknak kellő nyugalmáról és testi épségének biztonságáról meg plane szó sem lehet. Pedig hát ez ép úgy nem előnyös a gazdára, mint a mennyire hátrányos az állatokra nézve.

Az állatokban fekvő nagy érték követeli, a humanizmussal pedig vele jár, hogy a birtokunkban lévő állatok elhelyezéséről a lehető legjobban gondoskodjunk. Legyenek azok bár igás lovak, szabjunk jó tágas tért számukra. A virgoncz paripák részére meg épen lehető nagy állásokról gondoskodjunk, hogy jó egészséges lakásuk legyen és egymásban kárt ne tehessenek.

A hol a lótenyésztés észszerűen üzetik, ott a méneknek, terhes és más kanczáknak nemcsak más épületekbe vagy osztályokba való elkülönítése ajánlatos, hanem még egészen különös kényelmi és biztonsági módokról is kell gondoskodni. Minden ilyen különféle feltételeket követelő építési módot jól kell ismernie annak, a ki az előforduló különféle esetekben az előtte levő cél elérése végett megfelelő módon akar munkához fogni. A lovaknak szükséges istállórész úgy a felhozott okokból, mint a lófajok nagyságánál fogva igen különböző terjedelmű lehet. Egy kis erdélyi igás ló számára elég hely van egy 1.25 m. széles és 2.20—2.50 m. hosszú jászól nélküli állásban. Ilyen lovak állásai el sem szoktak különítve lenni egymástól, hanem egymás mellett szakadatlan sorban állanak egy végigvonuló szénasaraglya előtt, bárha sokkal célszerűbb, ha rudak választják el egymástól az állatokat. Középnagyságu, igás lovak számára 1.60—1.90 m. széles és 2.50—2.85 m. hosszú állás szükséges; az egyes lóállások rudak által választandók el.

Jobbfajta istállóban azonban sokkal célszerűbb az egyes lóállásokat választó rudak helyett deszkafalakkal elválasztani egymástól, igaz, hogy az előbbi olcsóbb és nem követeli az állások oly mérvű szélességét, mint ez, hogy a ló kényelmesen megfordulhasson, de a lovak rugdalódzásai ellen nem is nyújt valami különös védelmet. Ha egy lóállás középruddal egy bizonyos lófaj számára 1.60 m. szélességben elég helyet nyújt, akkor ugyanannak deszkafalakkal 2 m. szélességűnek kell lennie. Nagytű lovak számára 1.75 m. szélességű állásokat kell berendezni, ha középruddal alkalmaztatnak,

míg középfalakkal 2—2.25 m. szélességűnek kell lenni az egyes állásoknak.

Mének számára soha sem kellene az állásokat rudak által, hanem mindig erős deszkafalak által elválasztani. Terhes kanczák állásainak mindig 3—4 m. szélességűnek kell lenni,

Ha általánosságban beszélünk egy lóállás térszükségletéről, úgy a követelmény tulajdonképp minden ló számára ugyanaz; mivel azonban a tulajdonos lóállománya váltakozó lehet, sohasem kellene a kis lófajokhoz mérni az istállót, még akkor sem, ha benne csakugyan kisebb lovak helyeztetnek el. Egy lóállás számára tehát mindig 1.90 m. szélességet és 3.50 m. hosszúságot számítsunk. A járó szélessége is különböző; egy vagy két sornak megfelelő arányu, de mindig legalább egy állás hosszának kell megfelelnie. Valamely istálló-épületben a terek beosztásánál nemcsak az állatok, hanem a takarmány, az eszközök; a felügyelő személyzet elhelyezésére is tekintettel kell lennünk.

A lóapolóknak lehetőleg az állatok közelében kell tartózkodniok; mert a lovaknál legkönnyebben fordulhat elő önmegsértés vagy szerencsétlenség. Legjobb tehát a kocsisok szobáját az istállóhoz hozzáépíteni és avval egy kis ablakos ajtó által összekötni.

A takarmánypadlásnak, szerszámkamrának stb nem szabad az istállóval egyenes összeköttetésben lenniök, mivel az istálló gőzével betóduló ammonium-gáz nagy mértékben árt a takarmánynak, bőrnek, firnisnek és máznak.

A takarmány számára valamely istállónál úgy kell a helyet kiszámítani, hogy a szénapadláson egy-egy ló számára félve 18 köbmétert kell számítani. Zabeltartásra hasonló adatok mellett 10 négyszög méter szükséges.

Az istálló-építkezéseknél egyik legfontosabb kérdés az, hogy miképen állítandók fel a lovak.

Nagy istállóban a lovakat fejfel a hosszú fal felé kell állítani, ha azonban a hely kicsire, csak három ló számára van építve, akkor a lovakat egy keresztfalhoz kell állítani. — A lovaknak fejfel a főfal felé állítása sok tulajdonosnál komoly aggodalmat ébresztett, mivel a világhosszra igen káros befolyással van a lovak szeméire. — Ezen a bajon homályos üveg vagy olajfestékkel bemázolt ablaktáblák alkalmazása által lehet segíteni. De a fő hátrány abban áll, hogy télen a lovak a lehült falakra bocsátják a lehelletet; ez által a falak nedvesekké válnak és megakadályozzák a szellőztetést. Miután azonban a fatáblák és fabevonatok a nedvességtől hamar romlanak, azért a homloklafalzatokat jobb istállóban mázos agyagcseréppel szokás fedni. Fejfel a fő falnak való állításnak az előnye van, hogy a lovak könnyen áttekinthetők. Külön etető folyosók nem szükségesek, sőt jobb, ha a lóhoz közvetlenül oda kell lépni, mivel ez által az állatok az embert jobban megszokják.

Az istálló magassága a lovak számától függ. — A legcsekélyebb megengedhető magasság 3.10 m., alacsonyabb istállók sok veszélyt hozhatnak a lovakra. Az istálló magasságára nem lehet általános érvényű szabályt felállítani, mégis el lehet fogadni, hogy 2 ló számára 3.10 m., 8 lóig 3.80—4.10 m. magasság elég; nagy urasági istállóban, vagy majorsági istállóban, a hol sok ló van együtt, 5.05—6.32 méter magasak is lehetnek, de ennél magasabb istállók építése már nemcsak luxus, de célszerűtlen is.

Minden lóistállónál ajánlatos, hogy egy helyiségben ne szorítsunk össze sok lovat; azért az istálló nagyságához képest választófalak szerint kell beosztani az istállót és különösen ott van ennek előnye, a hol többféle lovat tartanak. Ez által lehetővé válik a melléképületek helyes csoportosítása, továbbá a tér kellő megvilágítása és a beépített felületnek kellő kihasználása.

G—k.

Az erdei vadak honosításáról

A honosítás célja a vadállománynak és értékének emelése, de sokszor elkerülhetetlen a honosítás főképp a sörte- és fővadnál, a hol az aránylag szűk területen elzárt vadnál évek múltán bizonyos elkoresosodás észlelhető. a min csak más vidékről behozott, hasonló fajú vad által előidézett vérfelzárkózással lehet segíteni.

Az „Oesterreichische Forstzeitung“ után erre vonatkozólag közölhetjük, hogy a múlt évben a porosz udvari vadászterületeken Magyarországból bevitt szarvasok honosítottak meg. A magyarországi, különösen a kárpátvidéki, mint kiválóan őseredeti erős faj tekintetben nagyon keresett. Nem régebben Miklós nagyherceg kaukázusi vadaskertjeibe is innét vittek egy tekintélyes szállítmányt. Ausztriában is szívesen fogadják a mi sörte- és fővadunkat.

A Harz hegységben már két ízben tettek iramszarvasokkal honosítási kísérleteket, mind- eddig azonban eredmény nélkül. A moufflonok az Osztr.-Magyar monarchia különböző vidékein, de különösen Magyarországon nagyon jól tenyésznek. Főképp a gróf Forgách K. gimesi uradalmában és a Dunántul honosított meg ez az állat.

A Riesen-Gebirge hegységben Petzen vidékén egy vadászterület birtokosa nagy fáradság útján néhány mormotához jutott; kitette őket és szaporodásuk máris konstatalható.

A Taunus hegységben a Svédországból behozott nyirfajdók kitünően tenyésznek.

Az amerikai vad pulyka Ausztria, Németország, főképp Pomerániában, de honunk több vidékein is, így például Gödöllőn, már vadászati tárgyát képezi. Nem is szólunk a fázánokról, a melyek már sok helyen a legpompásabb fajokban és keresztezések útján származott korcsokban tenyésznek.

Legérdekesebbek mindenesetre az ausztráliai fiahordóval (känguruh, kangaroo), mint erdei vaddal tett honosítási kísérletek. A Rajna vidékén Heimerzheim környékén ezen hatalmas erszényes állatok nagyon jól tenyésznek. Szabadon vannak, a telet jól kibírják, szaporodásuk észlelhető, úgy, hogy most már a honosítási kísérletek sikereseknek nevezhetők. Igaz, hogy őrizetük már azért is tömérdek gondot okoz, mert egy-egy vadászszomszéd alig bírja türtőztetni szenvedélyét, hogy zsákmányul oly vadat ne ejtsen, a milyenre különben csak Ausztráliában tehetne szert.

Angliában Sir James Rotschild „Tring Park“ nevű birtokán is sikerült a fiahordót meghonosítani, még pedig úgy a fekete és vörös, mint az óriás név alatt ismert fajt. Ugy látszik, hogy az öreg Európa versenyt csinál Ausztráliának, a hol a känguruh állomány újabb időben amugy is feltűnően megapadt, még pedig annyira, hogy már törvényhozás útján kellett ez érdekes állat fentartásáról gondoskodni, nehogy teljesen kipusztuljon.

Megjegyezzük még, hogy a fiahordó irhaja igen keresett s cserezve cipők s más bőrcikk-ek készítésére használtatik. E. L.

Szakirodalom.

Falusi Gazda naptára, 1892-ik szökő évre. A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára. Szerkeszti Kovácsy Béla, a „Gyakorlati Mezőgazda“ szerkesztője. XXVIII. évfolyam. Budapest, Franklin-Társulat. Ára 80 krajczár.

Ezen naptár három főrészből áll: naptári rész, gazdasági rész és az országos vásárok jegyzékéből.

A tulajdonképeni naptári rész nagy figyelemmel és részletességgel van összeállítva és tekintetben minden iránt bő tájékozást nyújt. Minden két hónap között rovatozott lappal van ellátva naplói jegyzeteknek és a bevételek és kiadások följegyzésére.

A gazdasági rész képezi a naptárnak legnagyobb becsét, a mely 80 nagy nyolczadrét oldalra foglal el és szerkesztőjének helyes gyakorlati érzékére vall. Sok hasznos — többnyire képekkel illusztrált — gazdasági közleményt tartalmaz, melyeket a havi teendők emlékeztetője zár be.

Ezt követi a Magyarországon tartatni szokott országos vásárok jegyzéke, legvégül pedig nagy számu hirdetés.

Ezen régi kedvelt naptárnak kis gazdáink, a kiknek száma is van, jó hasznát vehetik. Melen ajánljuk figyelmükbe.

Vegyes közlemények.

— Helyreigazítás. Tekintetes szerkesztőség! Az „Erdélyi Gazda” 45-ik számában az illatos sövényrzsára vonatkozó felelet mindenben helyes, hanem annak meghonosítója — Fehér Sándorra vonatkozó néhai titulus téves, mert az illető a legjobb egészségben van, a miről ezelőtt két nappal személyesen volt alkalmas meggyőződni. Kérem tehát özvegyesített nagynénémét újból férjéhez adni. Lapusnyak, 1891. nov. 13. Tisztelettel *Lázár László*. Örömmel közöljük ezen helyreigazító sorokat és ezekhez csupán annyit kívánunk hozzátenni, hogy az ugyanazonos név hibás vonatkoztatása volt az oka a sajnálatos tévedésnek.

— Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztályának az egyleti irodában levő nyilvántartási könyvébe a következő eladó állatok vannak bejelentve:

- 4 darab herélt hámos ló.
 - 500 darab orbáncz ellen oltott malacz.
 - 1 darab mezőségi tenyészbika 1 $\frac{1}{2}$ éves.
 - 1 darab 6 éves, 178 cm. magas, herélt barna pej hámos ló.
 - 1 darab erdélyi magyar fajta bika, 3 éves 4 hónapos, nagy testü.
 - 124 darab 1 $\frac{1}{2}$ éves erdélyi magyar tinó.
- Bővebb felvilágosítást ad az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala Kolozsvárt (belkőzépütca 11. sz.)

— Üzlet áthelyezés. Gergely Ferencz jöhírű kereskedő a helyi piacon 14 év óta fennálló fűszer-, gyógyanyag- és festékáru nagyüzletét a főtér 20 számú háztól, ennek közvetlen szomszédjában levő (Stampa-féle) főtér 21 számú saját házába helyezte át, hol az egészen új, diszes és az újabb kor igényeit mindenben kielégítő üzlethelyiségben fog vevői rendelkezésére állani. Ajánljuk a vásárló közönség figyelmébe.

— Az „Eötvös-alap” és a „Magyarországi tanítók házára” szóló gyűjtő-ívet vettünk, melyet a központi bizottság küldött lapunknak. Az „Eötvös-alap”, mint az tudja van, a népoktatásügy munkásait van hivatva gyámolítani s teszi is ezt 16 évi fennállása óta — vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül. Az „Eötvös-alap” azonban még ma nem felel meg teljesen ama nagy igényeknek, melyeket a szegény tanítók és jelesen tanuló gyermekeik irányában jogosan támaszhatnak. Ugyanezért igyekszik vagyonát gyarapítani. Ez üdvös cél előmozdítását tűzte maga elé e most kibocsátott gyűjtő-ív is. Lapunk szerkesztősége készséggel elfogad bármi csekély adományt is ez alapra s azt lapunkban nyugtázva, rendeltetése helyére adjuk.

— Gyakorlati tanfolyam állatorvosoknak. A földmiv. ügyi miniszter 1892. évi költségvetés tárgyalása alkalmával az országgyűlés pénzügyi bizottságában kilátásba helyezte, hogy a jelenleg gyakorlati pályán működő állatorvosoknak az újabb állatorvosi akadémián egy gyakorlati tanfolyamot állít fel. E tanfolyam 1892. január 4-én nyílik meg és két hétig fog tartani, melyen az állai betegségek elleni védőtások és az újabb gyógy eljárások fognak előadatni. A tanfolyamon részt vehetnek mindazon állat-

orvosok, a kik jelenleg törvényhatósági vagy községi szolgálatban vannak és régebben nyertek oklevelet. A folyamodványok a törvényhatóságok útján legkésőbb december hó 15-éig nyújtandók be a földmiv. miniszteriumhoz. Azok, a kik felvétetnek és kik nem képesek a maguk vagy a törvényhatóságok költségén a tanfolyamot hallgatni, a földmiv. ügyi miniszterium részéről 50—50 frtnyi segélyben részesítetnek. A felveendő hallgatók száma, tekintettel az előadási termekre, ötvennél több nem lehet.

— Élő sertések és szarvasmarháknek Németországba való bevitele. Az oppelni kir. kormány f. évi november hó 2-án 874. sz. a. kelt hirdetménye szerint a Kőbányán 10 napig vesztegés alatt állott sertések Dzioditz és Oderbergen keresztül Neumarkt és Schweidnitz városok közvögőhidjaira, az osztrák-magyar monarchia területéről származó élő szarvasmarhák pedig a sziléziai határon levő vámhivatalokon keresztül Schweidnitz város közvögőhidjára bevihetők. A bevitel Schweidnitz város vögőhidjára f. é. december hó 1-től kezdődőleg van megengedve, egyebekben a szállítás feltételeire nézve az eddigi határozmányok irányadók.

— Száj- és körömfájás miatt elrendelt óvintézkedések. A bukovinai cs. kir. tartományi kormány f. évi november hó 12-én 16,067. sz. a. kelt hirdetménye szerint a száj- és körömfájás behuzcolásának megakadályozása céljából, a Besztercze-Naszód vármegye területéről származó hasított körmű állatoknak Bukovina területére való bevitelét és átvitelét megtiltotta.

— Az orosz buzakiviteli tilalom, melyet maga Sándor császár irt alá, úgy szól: „Tekintettel arra, hogy az európai Oroszország néhány közép és keleti kormányzóságában silány gabonatermés volt, megtiltottuk a kormányzó tanácshoz intézett, ez évi július 28-án kelt rendeletünkkel a rozs, rozsliszt, mindennemű korpának az ország határain túl való kivitelét s e tilalmunkat az ez évi október 16-án kelt rendeletünkkel a buza kivételével minden más gabonamre és burgonyára, valamint a kivitelről tiltott gabonamrekből való liszt, maláta és darakészítményekre, kenyérsütésértára és kenyérrre is kiterjesztettük. Hogy azonban a nép élelmezését még jobban biztosítsuk, a jelenlegi viszonyok közt célszerűnek tartottuk 1. hogy az ez évi július 28-án és október 16-án kelt rendeleteinkben megnevezett árukra vonatkozó kiviteltilalmat érvényben hagyva, azt a buzára és a buzából való tápszerekre is kiterjesszük. 2. E tilalom e rendeletünknek törvénygyűjtésünkben való megjelenését követő napon lép életbe, de a pénzügyminiszter a vámhivatalokat azonnali ellenőrzés végett rögtön értesítheti annak tartalmáról. E tilalom alól kivonatnak, de csak életbeléptetésétől kezdve három napig a) oly szállítmányok, melyek e tilalom közzététele előtt megkezdett hajórakományok kiegészítésére valók, vagy b) oly szállítmányok, melyeket külföldre való szállításra a tilalom közzététele előtt adtak fel. Minden vitás kérdésben, mely e rendeletünkből esetleg származhat, végérvényesen a pénzügyminiszter határoz. A kormányzótanács gondoskodik arról, hogy e rendeletünk végrehajtassék.” A rendelet november 3-án kelt.

— A vas forrasztása hideg állapotban. A vasdarabok, melyeket tüzesíteni nem szabad, olyképp forraszthatók, hogy az összekötendő felületeket a következőképp előállított ragasztóval vonjuk be: 6 sulyrészt kén, 6 sulyrészt olomfehér és egy sulyrészt kénsavban feloldott borax. Bekénés után az összeforrasztandó két vasdarabot erősen összehúzzuk. Ezen művelet 5—6 napig tart, mely idő eltelté után a két vasdarab oly erősen tapad, hogy kalapácsal sem üthető szét.

— Kovácsolt vasnak összeforrasztása vörösen izzó állapotban. Veszünk egy sulyrészt boraxot, $\frac{1}{2}$ sulyrészt salmiakot és egy $\frac{1}{2}$ sulyrészt vizet. Ezen alkotórészek összetételében, főzés közben folytonosan kevertetnek, míg

belőlük merev állomány nem képződik; azután meghagyjuk keményedni. A kihülés után finom porrá törjük és $\frac{1}{4}$ sulyrészt rozsdátlan kovácsolt vasforgácssal jól összekeverjük. A vasdarabokat, melyeket össze akarunk forrasztani, vörösen izzásig hevítjük; a keverékből egy keveset ráhintünk és meghagyjuk olvadni, azután pár könnyü kalapácsütéssel a vasdarabokat összeütjük s kész a műtét.

— Hányszor etessük a tyukokat? Ezt a kérdést gyakran hallhatjuk, noha határozott kérdést még senki sem tudott adni reá, mert a tyukok tartása és életmódja nagy befolyással van arra, hogy hányszor adjunk nekik napjánban eleséget. Ha például szabadon szaladgálhatnak a földeken s férgeseket és rovarokat ehettek, úgy sokkal kevesebb eleséget kell nekik adni, mint ha szűk helyen tartjuk őket. Az első esetben elég, ha kétszer megetetjük, az utóbbi esetben háromszor, mert a tyukok maguk nem kereshetnek táplálékot. Harmadik etetéskor nem kell nekik sokat adni, kevés szemes eleség vagy konyhai hulladék is jó nekik. A legtöbb gazdaszony inkább sokat ad tyukjainak, mint keveset. Ez nem helyes dolgot, mert a tyukok nagyon meghízának és keveset tojnak.

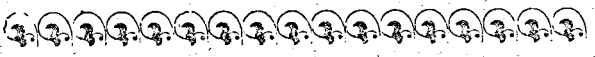
— Silányabb talajú hegylejtőket legjobban lehet szelid gesztenyefákkal beültetés által értékesíteni. Sok pénz megy ki évente hazánkából szelid gesztenyéért, melyet meg lehetne ily módon takarítani. A gesztenyefát magról kell szaporítani, de miután a magról nevelt fa nem terem nagy gyümölcsöt, sokkal előnyösebb azt, nagy maroni fajtavával beoltani. A gesztenyefa oltása nálunk még nincs általában elterjedve, habár ezt is ily módon kell nemesíteni, mint egyéb gyümölcsfajokat. Nagy-Maroson a magról előállított alanyokat szemzik, Dél-Tirol és Isztriában pedig a hasítékba az oltást gyakorolják. A szelid gesztenyefa a legszebb dizfa s így parkokban is lehetne csoportokban ültetni. Nagy-Bánya vidékén Szatmármegyében nagy mértékben termesztetik s a lakósságnak bő jövedelmi forrást nyújt.

— Az elvetett magnak egerek és madarak elleni megvédése céljából legújában petroleummal tétette kísérletek. A magot kevéssel elvetése előtt megnedvesítették, áztatták és az elért siker meglepő volt, mert míg a be nem áztatott magokat az egerek majdnem tökéletesen felemészítették, addig a petroleummal meghintett magvak sértetlenül maradtak s az azokból fejlődött növények is teljesen egészségesek voltak.

— Tíz kávészabály Praktikus utasítások jóízű kávé készítéséhez: 1. A kávét ne a kávébab szinéből itéljük meg, hanem ízéből (a kávé sokszor festve van). 2. A pörkölésnél arra kell ügyelni, hogy a kávé csak gesztenyebarnává s ne feketévé legyen, hogy legnemesebb alkatrészei, a könnyen illanó etherikus olajok el ne égjenek, a minek folytán a kávé kellemetlen, keserü-ízűvé válik. 3. A frissen pörkölt kávét nem kell szűk edénybe önteni, hanem gyors lehűtés okáért egy szitára, vagy ennek hiányában lehető nagy lapra, hogy a forró kávé ne pörkölődhesse és égjen el tovább. 4. Mikor a kávé kihült, tétessék egy jól záródó bádog dobozba, mely száraz, de nem nagyon meleg helyen helyezendő el. 5. A megőrlésre szánt kávé mennyisége ne edényben, hanem suly szerint méréssek meg, mert a könnyebb fajta kávé babja a pörkölésnél nagyobb lesz, mint a nehezebb s erősebb fajtáé, úgy, hogy ha edényt, ürmértéket használunk a mérésnél, az a könnyü fajta kávéból kevesebbet, az erősebből többet fog tartalmazni, holott ép ellenkezőleg kellene állnia a dolagnak. 6. Csészénként körülbelül 8 gramm őrölt kávét vegyünk, mert ez a mennyiség bizonyult a leghelyesebbnek. 7. A kávét oly finomra kell őrölni, a milyenre csak lehetséges. 8. A kávét nem szabad főzni, hanem az erősen forró víz öntendő egyszerre rá. 9. Ne használjunk kávéaljzat, hanem célszerű szűrőkészüléket alkalmazzunk, melynek feleke a ké-

szitendő meunységhez képest nagyobb vagy kisebb legyen. 10. A leszűrt kávéat azonnal meg kell inni, mert az utó-forralás, újolagos melegítés folytán veszít aromájából.

- A lótetű kitisztására egy német gazdasági lap a következő eljárásokat tanácsolja: 1. Hosszabb szárítás után egy meleg napon naplementekor vízzel leöntjük azon helyeket, hol a lótetű nyomait felfedeztük s a leöntés után szalmával behintjük azokat. A következő nap legmelegebb óráiban a friss föld által csalogatva, összegyűlnek a lótetűk a szalmataró alatt és így könnyen kiirthatók. Ez eljárást májustól kezdve, tehát a peték lerakása előtt kell alkalmazni. A lótetű petéit ugyanis a június 2-ik felétől egész július közepéig terjedő időszakban rakja le. A lótetűk által lakott helyen egy 15 cmnyi hosszú és mély árkot ásunk meglehetősen függőleges falakkal, az árok fenekére néhány tazezat állítunk s azokat vízzel és egy kis rossz olajjal megtöltjük. Ezt legjobb a párzás idejében tenni és akkor százával foghatók el. 3. Szeptember végével egy 60 cmnyi mély és széles négyszögben lyukat ásunk, megtöltjük száraz lótrágyával, ezt jól összetapossuk, azután pedig földdel betakarjuk. A melegség miatt a lótetűk szivesen ide húzódnak és ha januáriusban vagy februáriusban a trágyát kivesszük, ezer meg ezer lótetűt pusztíthatunk el. Megemlítjük különben, hogy sokan azt állítják, hogy a lótetű nemcsak gyökerekkel, de apróbb rovarokkal is táplálkozik, míg mások ismét úgy vélik, hogy csakis az utóbbiakat eszik.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonatözsde. Legújabb jelentés. Buza-üzlet iránya lanya. Buza 75-80 kg. 10 fnt 83 kr. - 11 fnt 55 kr. Rozs 70-72 kg. 10 fnt 35 kr. - 10 fnt 50 kr. Arpa 60-66 kg. 6 fnt 25 kr. - 8 fnt 70 kr. Tengeri 73-75 kg. 6 fnt 55 kr. - 6 fnt 65 kr. Zab 39-41 kg. 6 fnt 40 kr. - 6 fnt 65 kr.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása az „Erdélyi Gazda” számára.) A lóhere-üzlet a hét első napjaiban szerényen indult meg, de később megváltozott olyképp, hogy nemcsak nagyobb vételtek történtek, de valamivel magasabb ár is el lett érve, mi annak következménye, hogy ép jelenleg kész áru tekintetében meglehetősen szűkben vagyunk. Luczerna nem igen játszott szerepet, a heti összforgalom 200-250 mmázsa volt.

Az árak következők:

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Vörös lóhere, Luczerna tavalyi, Baltaczim, Biborhere, Muharmag, Tavasz bukky, Lenmag, Kendermag.

100 kilogrammonként Budapesten.

N. Váradi. November 24. Tiszta buza 8 fnt 38 kr. Elegybuza 7 fnt 30 kr. Rozs 7 fnt 22 kr. Arpa 3 fnt 65 kr. Zab 2 fnt 52 kr. Törökbuza 4 fnt 32 kr. blként. Széna kötetlen 3 fnt 50 kr. Alomszalma 1 fnt 60 kr. mmként Marhahus 52 kr. kg.

Erdélyi piacok.

Kolozsvár, 1891. nov. 26. Tisztabuza 10 fnt 10 fnt 80 kr. Rozs 8 fnt 50 kr - 9 fnt Törökbuza 5 fnt 80 kr - 5 fnt 90 kr Zab 5 fnt 40 kr. - 5 fnt 60 kr. Széna (legjobb) 2 fnt 50 kr Alomszalma 1 fnt 40 kr. mm.-ként. Marhahus 50 kr. kg.

(Árak krajczárookban.)

Table with 9 columns: A piaczi cikkek, Mérték, Brassó, Csikszereda, Deés, Dicső-Szent-Márton, Erzsébet-város, Fogaras, Gy.-Szent-Miklós. Rows include Tiszta buza, Elegy buza, Rozs, Arpa, Zab, Törökbuza, Széna, Alomszalma, Túzifa, Marhahus, November.

Table with 9 columns: A piaczi cikkek, Mérték, Fehérvár, Várad, Maros-Várad, Medgyes, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Segesvár. Rows include Tiszta buza, Elegy buza, Rozs, Arpa, Zab, Törökbuza, Széna, Alomszalma, Túzifa, Marhahus, November.

Table with 8 columns: A piaczi cikkek, Mérték, Sepső-Szent-György, Szamosújvár, Szász-Régen, Szászváros, Székely-Udvárhely, Sz. Somlyó, Torda. Rows include Tiszta buza, Elegy buza, Rozs, Arpa, Zab, Törökbuza, Széna, Alomszalma, Túzifa, Marhahus, November.

Allatvásárok.

Kolozsvár. Heti állatvásár nov. 25, 26-án Szarvasmarha felhajtattott m. e. 200 drb; eladatott 179 drb. Ló felhajtattott m. e. 12 drb; eladatott 5 drb. Juh felhajtattott m. 30 drb; eladatott 17 drb. Sertés felhajtattott m. e. 650 drb; eladatott 353 drb.

Budapest-kőbányai sertésvásár. November 20-án. Üzlet e héten lanya. Heti átlag árak: magyar válogatott áru 320-380 kgramm nehéz 47 1/2-48 1/2 kr; 280-300 kgr. nehéz 47-47 1/2 kr; öreg 300 kgr. tuli 45-46 kr; vidéki könnyű sertés 43-45 krajczár; szerb 42-47 kr. tiszta kgrammonként Páronként 45 kg. életsúly levonás és 4% engedmény. Elcségarak: Tengeri 6 fnt 95 kr; új árpa 6 fnt 95 kr. Kőbányán átvéve.

Debreczen Heti állatvásár nov. 21-én (Eredeti tudósítás.) Szarvasmarha felhajtattott 975 drb; eladatott 511 drb. Ló felhajtattott 217 drb; eladatott 143 drb. Sertés felhajtattott 1900 drb; eladatott 1402 drb.

Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

NYILTTÉR. *)

REGALE-UTALVÁNYOKAT,

illetve

KÖTVÉNYEKET

az esedékes kamatok külön megterítésével

teljesen a hivatalos árfolyam

jegyzés szerint fizeti.

Ez év folyamán a forgalomban levő 5% magyar papírjárdék és a 4% magyar aranyjárdékkötvényeknek

egy részén az utolsó szelvény kerül beváltásra; ennek esedékessége után csupán a szelvény-utalványok benyújtása ellenében új szelvény-ívek fognak kiadatni, melyeknek beszerzését jutalék nélkül készséggel közvetíti

FOLLY VICTOR

bank- és pénzváltó-üzlete KOLOZSVÁRT.

*) E rovat alatt közölttekért nem vállal felelős- séget a szerk

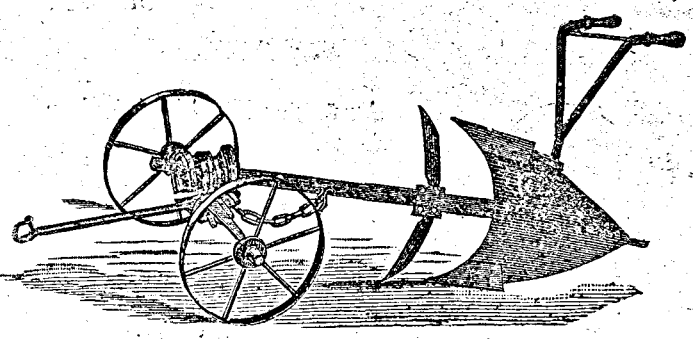
A KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSULAT BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETE

Kolozsvárt a

főtéren levő üzletében

a bankszakmába vágó következő főbb üzletágakat folytatja: Vesz és elad állam- és más értékpapírokat, zálogleveleket, arany-, ezüst- és papír-pénzmeneket; közvetíti a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett mindennemű értékeket idegen számlára; előlegez értékekre és tőzsdén jegyzett papirokra (kézi zálogra, Lombard-üzlet); leszámítól sorsjegynyeménnyeket, kisorsolt zálogleveleket és más értékeket; bevált lejárt szelvényeket és beszerzi az értékpapírok új szelvényeit; teljesít fizetések a bel- és külföldi piacokon; fogantatosít behajtási megbízásokat. Keresettebb értékek készletben tartatnak. A magyar földhitelintézet és a nagyszabeni általános takarékpénztár kisorsolt záloglevelei és záloglevél-kamat-szelvényei minden levonás nélkül fizetnek ki.

77 (3-15.)

Simonffy István egyes váltó vagy hegyi ekéje.

(7) SIMONFFY ISTVAN (48-52.)

gazdasági gépgyára, vas- és fémöntődeje Kolozsvárt, kultordanteza 48. szám.

Elvállal kijavításra mindennemű gépeket. Elfogad megrendeléseket gőzgépek, gőszivattyúk, zúzógépek, malomszerkezetek, kút és vízvezetékek elkészítésére. Készletet tart saját gyártmányaiból, nevezetesen egyes, kettős és három borozás ekék és taligák új szerkezetű váltó vagy hegyi ekék és boronákból, továbbá kézi és járgányos cséplőgépek, szelző rosták, kukorica-morzsolók, szőlő-zúzók, horszajtók és több más gépekből, melyeket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánl. Készítményei jóságáért és használhatóságáért felelősséget vállal. Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

E rovaton csupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közölhetők. de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldetik. Kisebb összeg postabélyegeken is beküldhető.

OLGÓS KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az érdeklődő szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékelte.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr.; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél címe is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Alkalmazást keres.

Alkalmazást keres egy, a kolozsmonostori gazdasági tanintézetet jó sikerrel végzett, több évi gyakorlattal bíró, székelly származású, nőtlen gazdász, ki önállóan is működött. Címe a kiadóhivatalban B. A jegy alatt megtudható.

Monostori gazdasági tanintézet kitűnően végzett, Királyhágón innen és túl nagy gazdaságokat 11 éven át önállóan kezelt családos gazdatiszt, magyar, német és román nyelvet bírja, „Fix adminisztráció” melletti kezelést, avagy ön-

álló állást keres Címe a kiadóhivatalban.

Udvarbírónak ajánlkozik egy középkori, nagy gyakorlattal bíró, nős gazdaember, ki eddig Magyarországon saját bérelt pusztai gaz-

daságát vezette. Címét a kiadóhivatal megadja.

Eladás és vétel

Kerestetik egy 500—600 holdas földbirtok haszonbérletre. Ajánlatok N. jegy alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Hely hiánya miatt eladó fajbaromfi. k. ty.
1—1 sárga Cochín-China, idei, kiváló szép . . . 35 frt
1—2 fekete Langshan, m. évi, tollas lábu . . . 25 frt.
1—1 kendermagos Plymouth-Rock. idei . . . 12 frt
Együttes megvételnél összesen 65 frt Czim a kiadóhivatalban.

BALOGH JÓZSEF

PUSKAMŰVES ÉS MECHANIKUS KOLOZSVÁRT

Van szerencsém a n. é. helyi és vidéki közönség b. figyelmébe ajánlani

fegyver- és lőpor-raktáramat,

melyet főtér, Báró Radák-ház, hátul az udvaron minden e szakmába vágó vadászati kellékekkel elláttam, u. m: fegyverek a legközönségesebbtől a legjobb minőségig, lefoucheux és lancaster, továbbá szobafegyver, szobapisztoly és revolverek nagy választékban.

Lőporok különböző minőségben, serétek, golyók, üres és kész töltények a legjutányosabb árakban s mindenkor raktáron kaphatók.

Fegyverjavításokat, becseréléseket, villanycsengők bevezetését, villámhárítókat a legújabb szabadalom szerint eszközölök.

Továbbá galvanoplasztikai munkákat, u. m. aranyozás, ezüstösítés, nickelés stb. a legjobb kivitelben és jutányosan teljesítek.

Vidéki megrendeléseket azonnal és pontosan eszközölök.

Becsés pártfogását kéri

teljes tisztelettel

BALOGH JÓZSEF.

45. (20—20)

„LÖVYTUS” FAVIASZ.

A hazai kertészetekben ma már kizárólag csak is ezt használják gyümölcsfák, rózsatövek nemesítésére, beteg fák gyógyítására. Napon nem olvad, hidegnek, esőnek ellentáll, bogarak nem bántják, a fát teljesen fedi, levegő nem hatol át rajta. Kapható (9.) (48—52.)

az „I. erdélyi szab. vegyészeti gyárban” és Tauffer Ferencz utódánál Kolozsvárt.

500 grammos doboz ára frt 1.30

300 „ „ „ „ —85

150 „ „ „ „ —45

Elismerő levelek küldettek több hazai és ausztriai gazd. akadémiák és szőlészeti iskolák, magán kertészeti és faiskolák által. Kitüntette lett a bécsi, gráci, kolozsvári kiállításokon díjeső-oklevéllel, a lüttichi kiállításán arany-éremmel. Aradon kiállítási éremmel.

ÚJ BANK-ÉS PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a t. cz. közönség becsés tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, főtér 13. sz. a. (br. Wesselényi-ház)

FOLLY VICTOR

váltótörvényszékiileg bejegyzett cég alatt

bank- és pénzváltó-üzletet nyitottam a következő üzletkörökkel:

Értékpapírok, arany és ezüst pénzmekek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszelvények beváltása. Nyeremények leszámítolása és értékpapíroknak új szelvényekkel való ellátása.

Utalványok kiállítása a külföldre bármely értékben. — Igérvények elárúsítása.

Midőn vállalatomat a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorodom, egyszersmint kijelentem, hogy e téren való hosszúságú működésem, továbbá úgy a kolozsvári, mint a felső pénzügyintézetekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyöket biztosíthatom.

Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánnézését díjmentesen eszközölöm és készséggel szolgálom minden a banküzlet körébe vágó felvilágosítással

2. (48—52.)

Kiváló tisztelettel FOLLY VICTOR.

Az „ERDELYI GAZDA” részére

HIRDETÉSEK

a legolcsóbban számítva föl vétetnek

a

kiadóhivatalban.

Az összes idei kiállításokon, u. m. Nagy-Szombat, Komárom, Temesvár, Zágráb és Vácott legelső és legmagasabb kitüntetés: Nagy díszokmány!

GYÁR:

Mosonban.

(Alakult 1856.)

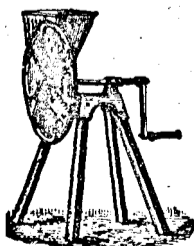
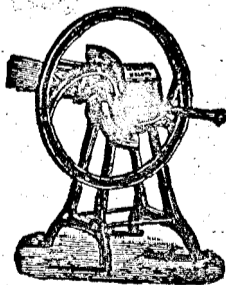
KÜHNE E.

gazdasági gépgyára.

FŐRAKTÁR:

Budapest.

VI., Váci-körút 21.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a bekövetkező őszi időnyre, legújabb szerkezetű szeoska- és répa-vágóit, úgy kézi, mint erőhajtásra. Répa- és burgonya-mosóit, darálókat, „kis óriás” csutkás tengeri darálót, tengeri morzsolókat. A legnépszerűbb Hungaria-Drill, „Balance-Drill” hegyi sorvetőgépeit, szóróvetőket, ekéket, Laacke-féle boronákat úgy szántóföldre, mint rétekre, ugyszinte mindennemű gazdasági gépeket és eszközöket.

61. (22—26.)

➔ Árjegyzékek bérmentve küldetnek. ➔